

*Лаврик О.Д. д.геогр.н., доц.
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
e-mail: slavrik1979@gmail.com
Гринковська А.В. студентка природничого
факультету
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
e-mail: grinkovskaaalena@gmail.com*

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АГРОЛАНДШАФТІВ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Агроландшафт (сільськогосподарський ландшафт) – це складна багатовимірна ландшафтна екосистема з специфічною структурою, яка функціонує залежно від системи землеустрою. Її можна розглядати як територіальну одиницю для вирішення питань формування систем сільського господарства та землеустрою на екологічній основі. Також можна організувати в певних замкнутих просторах з можливістю саморегуляції, з певним режимом харчування, води та тепла [1].

Надамо приблизну конструкцію утворення агроландшафту у вигляді схеми (рис. 1).

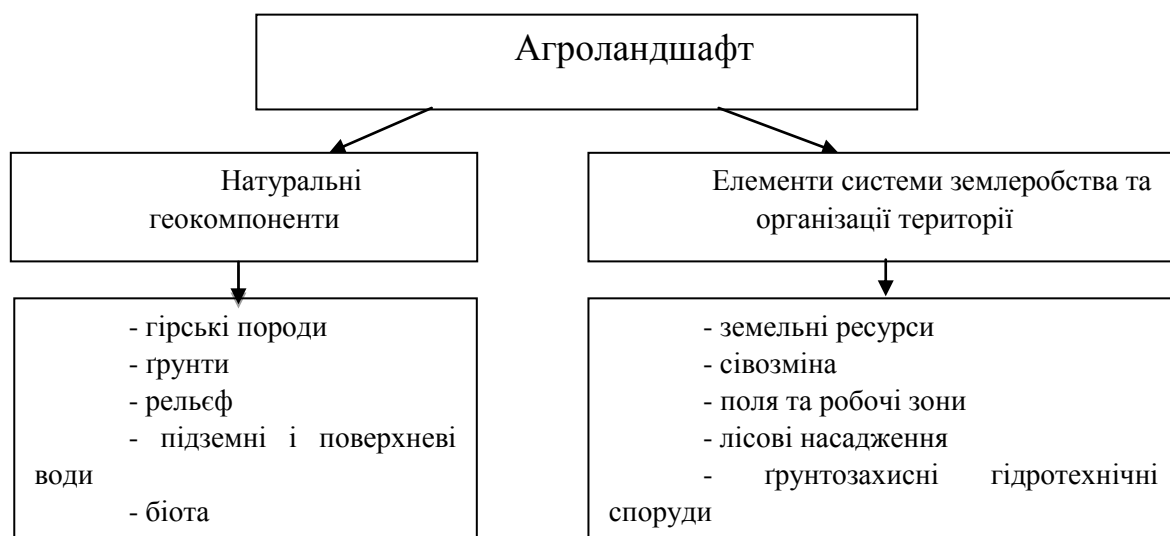

Рис.1. Конструкція утворення агроландшафту

Серед окультурених ландшафтів – сільськогосподарські ландшафтні екосистеми є найбільш поширеними. Виокремлюють кілька класів: поля, сади та лугові пасовища.

Сільськогосподарські ландшафти формуються з метою і під впливом сільськогосподарського виробництва. Вони виникають у процесі землекористування, рослинний і ґрунтовий покрив яких зазнає значних змін і більшою мірою підконтрольний людині [2].

До основних антропогенних джерел забруднення атмосферного повітря належать: теплове та енергетичне обладнання; промислове панування, сільське господарство, усі види транспорту. У поверхневих водах області 335 річок, з яких 8 належать до категорії середніх, 327 річок – малих (рис. 2).

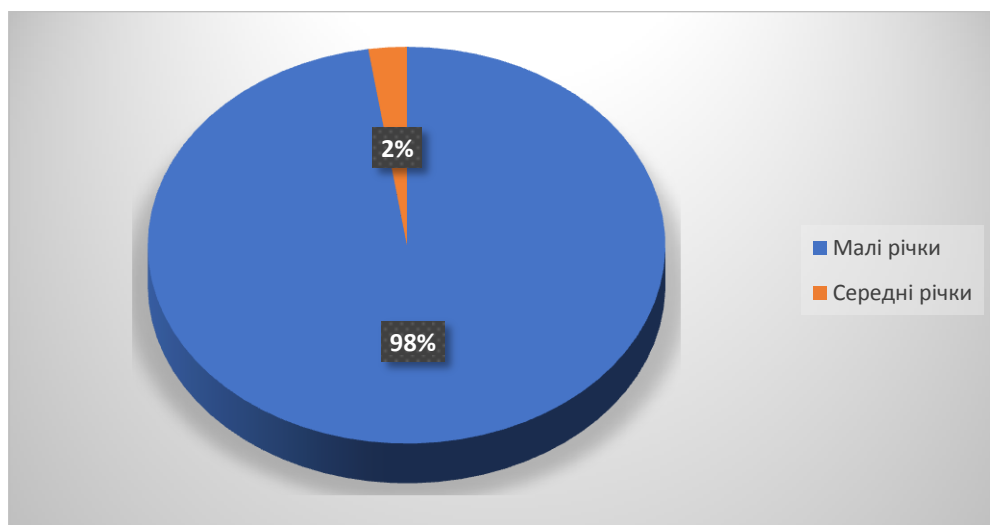

Рис. 2. Річки Житомирської області у % співвідношенні

У порівнянні з іншими районами України Житомирська область відноситься до району з низьким водозабезпеченням. Водна та водна ерозія та радіоактивність також є основними екологічними проблемами ґрунтів регіону, зокрема відкладення забруднюючих речовин. Процесу ерозії підлягають 104,8 тис. га

сільськогосподарських угідь [3].

У лісостеповій частині області поширюються процеси водної ерозії, пов'язані з інтенсивним сільськогосподарським виробництвом.

На 11,9 тис. га сільськогосподарських угідь значно виражені процеси водної ерозії, в середньому на 20,2 тис. га, слабо на 51,8 тис. га [4].

Радіоактивні речовини є активними забруднювачами ландшафтів, які виділилися внаслідок Чорнобильської катастрофи, та залишкові кількості хімічних засобів захисту рослин. На сьогодні в області внаслідок Чорнобильської катастрофи забруднених радіонуклідами 1417,7 тис. га земель, що становить 47,53% загальної площі [5].

В Житомирській області нараховується 358,433 тис. га осушених земель. Загальна площа водно-болотних угідь – 79,2 тис. га, а площа водно-болотних угідь – 284,9 тис. га [6].

Згубною дією ерозії є руйнування і промивання верхнього горизонту, зниження його ємності, втрата ґрунту через значну кількість поживних речовин рослин, погіршення його структури, ерозія ґрунту та подальша його втрата, знижують здатність до саморегуляції та деградації.

Прагнення за будь-яку ціну збільшити виробництво сільськогосподарської продукції, ігнорування законів сільського господарства з низькою культурою його поведінки, призвело до логічних наслідків – деградації земель. Проблема втрат земель важливих природно-господарських об'єктів та їх оздоровлення є однією з найважливіших у Житомирській області.

Список використаних джерел

1. Гуцуляк В.М. Ландшафтознавство: теорія і практика: навч. посіб. Чернівці: Книги–XXI, 2008. 168с.
2. Руденко Л. Г., Маруняк Є.О., Голубцов О.Г. та ін. Ландшафтне планування в Україні / за ред. Л. Г. Руденка. Київ: Реферат, 2014. 144 с.
3. Яцентюк Ю.В. Антропогенні парагенетичні ландшафтні комплекси. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Вінниця: ВДПУ*, 2006. Вип. 12. С. 43–48.
4. Стратегія розвитку Житомирської області на період до 2020 року. URL: https://dfrr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/02/Strategiya-rozvitku-ZHitomirskoyi-obl..pdf (дата звернення : 01.11.2021)
5. Яцентюк Ю.В. Водогосподарські антропогенні парагенетичні ландшафтні системи. *Людина та довкілля. Проблеми неоекології*. 2013. №3–4. С. 147–152.
6. Максименко Н.В. Ландшафтно-екологічне планування в інвайронментальному менеджменті територій локального рівня організації довкілля: дис. ... д-ра геогр. н.: 11.00.11. Харків, 2018. 454 с.

*Лаврик О.Д. д.геогр.н., доц.
Житомирський державний
університет імені Івана Франка
e-mail: slavrik1979@gmail.com
Гайдаржи К.Г. студентка
природничого факультету
Житомирський державний
університет імені Івана Франка
e-mail: kgaidarzhi02@gmail.com*

ДОЛИННО-РІЧКОВІ ЛАНДШАФТИ ТА АНТРОПОГЕННІ ГІДРОНІМИ УКРАЇНИ

Трансформація натуральних долинно-річкових ландшафтів і формування річкових ландшафтно-технічних систем відобразалося у гідронімах. Назви переважної більшості річок передають значення їх суті, геокомпонентних складових або характеристик. Наприклад, у перекладі з англійської мови Ред-Рівер означає «Червона річка», Уайт-Рівер – «Біла річка»; з китайської Янцзи – «Довга річка» [3, с. 493]; Хуанхе – «Жовта річка» [6, с. 395]; з авестійської Дунай – «Річка» [5, с. 553]; з іспанської Ріо-Гранде – «Велика річка»; з давньоіранської Дніпро – «Глибока річка» [4, с. 142], Дон – «Річка» [4, с. 144], з евенкійської Амур – «Велика річка» [2, с. 12]; з мови